

Cum răspundeți unui compliment?

RĂZVAN SĂFTOIU

Universitatea Petrol-Gaze din Ploiești

La începutul anului 2002, am împărțit studenților din anul al IV-lea, specializarea Română-Engleză, din cadrul Universității din Ploiești, un chestionar intitulat *Cum răspundeți unui compliment?*, care cuprindea nouă situații în care se aduceau complimente. Pentru fiecare situație, studenții au fost rugați să completeze răspunsurile pe care le-ar oferi în cazul în care li s-ar face acele complimente. La acest material, am adăugat și câteva extrase din texte autentice, înregistrate și transcrise.

Pentru început, vom stabili condițiile de reușită ale actului de vorbire expresiv *compliment*. Fie enunțul *Îți stă atât de bine cu părul aranjat astfel!* Emițătorul recunoaște existența unei acțiuni pozitive (aranjarea părului), care este în relație cu receptorul (*condiții referitoare la conținutul propozițional*). Emițătorul crede că acțiunea receptorului este în beneficiul acestuia (*condiții pregătitoare*) și, în același timp, este încântat de acțiune (*condiții de sinceritate*). Așadar, enunțul valorează ca apreciere a acțiunii și laudă la adresa receptorului (*condiții esențiale*).

În structura fiecărui act de vorbire poate fi identificată o componentă locuționară, una ilocuționară și una perlocuționară. Iată cum pot fi analizate aceste componente în următoarea situație: domnișoara Eleanor Higgins i-a trimis lui George Bernard Shaw un bilet pe care a scris: „voi fi acasă pe 10 aprilie, între orele 7 și 9 seara” (în Cutting, 2002: 15). În termenii actelor de vorbire, avem următoarea interpretare: domnișoara Higgins intenționează să-l invite, în mod indirect, pe domnul G.B. Shaw să ia cina. Actul de vorbire *invitație* ar trebui să declanșeze o anumită reacție a receptorului – acceptarea. Shaw interpretează însă enunțul literal, ca pe o simplă informație (act reprezentativ), și răspunde: „tot așa va fi și G.B. Shaw”. Ca act de vorbire, sîntem în fața unui *refuz*. Dacă G.B. Shaw ar fi acceptat invitația, am fi vorbit despre o *acțiune preferată* (termen nemarcat – acceptarea); cum G.B. Shaw i-a transmis indirect domnișoarei că declină invitația, vorbim despre o *acțiune nepreferată* (termen marcat – respingerea).

Actul de vorbire *compliment* este interesant nu atât la polul emiterii (emițătorul face un compliment, i.e. „spune ceva drăguț”, pentru a lăuda, flata pe cineva, pentru a-și arăta respectul pentru interlocutor sau pentru un terț), cât mai ales la polul receptării, pentru a vedea reacția interlocutorului, i.e. răspunsul. Astfel, putem vorbi despre *perechi minimale* sau, în termenii Anitei Pomerantz, despre „lanțuri acționale” (1978: 82): atunci când lansăm o invitație (acțiunea₁) ne așteptăm ca ea să fie acceptată (acțiunea₂), atunci când formulăm un compliment (acțiunea₁) ne așteptăm ca el să fie acceptat (acțiunea₂). Acceptarea și stabilirea acordului sînt considerate modele de comportament:

atunci cînd un individ arată un semn de implicare față de un altul, e necesar ca receptorul să îi arate emițătorului că mesajul a fost recepționat, că gestul a fost apreciat, că relația există, că emițătorul contează ca persoană și, în cele din urmă, că receptorul își arată aprecierea (...) o astfel de ofertă ritualică tinde să fie urmată imediat de mulțumire. (Goffman, 1974: 63-64)

Pentru analiza complimentelor, vom lua în considerare două sisteme: *acceptarea* și *stabilirea acordului*. În primul sistem, „acceptarea este, în general, performată ca acțiune preferată, iar respingerea este performată ca acțiune nepreferată.” (Pomerantz, 1978: 81) În cel de-al doilea sistem, „acordul este, în general, performată ca acțiune preferată, iar dezacordul este performată ca acțiune nepreferată.” (Pomerantz, 1978: 81) La prima vedere, am putea spune că cele două sisteme se află într-o relație foarte strânsă: dacă receptorul acceptă complimentul înseamnă că este de acord cu acesta, iar dacă receptorul refuză complimentul înseamnă că nu este de acord cu acesta. Afirmatia nu este însă definitivă, așa cum vom încerca să demonstrăm pe parcurs.

Am adoptat distincția marcat-nemarcant pentru a ne referi la tipul de răspuns: neașteptat sau așteptat. Din punctul de vedere al construcției, *răspunsul nemarcat* (așteptat) poate fi *simplu* sau *complex*. Prin *răspuns simplu*, înțelegem realizările *mulțumesc*, *mulțumim* și *mersi*.

A: Tunsoarea asta te prinde bine. Te face să arăți mai tânără!

B: *Mulțumesc*.

A: da↑ uite↓ haide <@ te rog foarte frumos>↓ că tot ați rămas două și sînteți foarte /SEcsi/↓ # [și:

B: [*mulțumim*

C: [*mulțumim*

A: Ai ochi foarte frumoși.

B: *Mersi*.

Uneori, răspunsul nemarcat simplu poate fi însoțit de o construcție care conține un termen hipocoristic: *mulțumesc*, *dragă*; *mulțumesc*, *sînteți drăguț*. Alteori, acest tip de răspuns scoate în evidență relația dintre interlocutori: *îți mulțumesc* este folosit atunci când emițătorul și receptorul se cunosc, pe cînd *vă mulțumesc* este folosit pentru a indica deferența. Pentru evidențierea raportului deferent vs. non-deferent, numai *mulțumesc* poate intra în combinațiile menționate anterior; *mersi* este întotdeauna non-deferent.

A și B sînt colegi. B a fost unul dintre organizatorii unei conferințe.

A: Ești persoana potrivită pentru astfel de acțiuni. Ești întotdeauna atît de drăguț cu oamenii și știi să eviți situațiile tensionate.

B: *Îți mulțumesc*.

A și B se află la o petrecere. A este șeful lui B.

A: Ești foarte elegantă.

B: *Vă mulțumesc*.

A este antrenorul lui B.

A: A meritat efortul. Ai jucat nemaipomenit astăzi!

B: *Vă mulțumesc*.

În prima situație, putem vorbi despre o distanță minimă între polii comunicării (cei doi se cunosc). În situația a doua și cea de-a treia, distanța socială dintre interlocutori s-a mărit; chiar dacă cei doi se cunosc, lucrează împreună, intervin o serie de factori – statutul social, vîrsta, etc. – care influențează alegerea formelor lingvistice. Alegerea

pronumelui *vă* de către receptor, ne indică faptul că acesta se află într-o poziție inferioară, este dominat de emițător.

Prin *răspuns nemarcat complex*, înțelegem realizarea primului tip la care se adaugă adverbul *mult*, fie la gradul pozitiv, fie la gradul superlativ absolut (*foarte mult*).

A este profesorul lui B.

A: Ești foarte inteligent și te pricepi la computere.

B: Mulțumesc *mult*.

A și B se află la o petrecere. A este șeful lui B.

A: Ești foarte elegantă.

B: Mulțumesc *foarte mult*.

Din aceste exemple, se observă tendința receptorului de a folosi un răspuns nemarcat complex pentru a indica faptul că este îndatorat față de complimentul primit. De asemenea, acest tip de răspuns poate apărea în situația în care complimentul vine de la o persoană cu un statut social superior comparativ cu al receptorului: în primul exemplu, complimentul vine de la un profesor, în al doilea – de la șef. Distanța socială este evidentă în cazul în care receptorul alege și pronumele *vă*, alături de adverbul *mult*: *vă mulțumesc (foarte) mult*.

Din punctul de vedere al poziției în enunț, răspunsul nemarcat poate apărea la început, la mijloc sau la sfârșit. Atât în prima situație (poziție inițială), cât mai ales în celelalte două (poziția mediană și cea finală), răspunsul nemarcat poate intra în combinații cu diferite comentarii, astfel încât putem stabili o serie de *răspunsuri marcate* (neașteptate). Cel mai simplu și cel mai des folosit răspuns marcat este următorul: *mulțumesc/ mersi + comentariu*.

A: Tunsoarea asta te prinde bine. Te face să arăți mai tânără!

B: *Îmi pare bine că ai observat și mersi*.

În această situație, receptorul face un scurt comentariu, care poate fi interpretat ca un răspuns la o constatare (*ai observat*). Răspunsul așteptat (în acest caz, *mersi*) sosește numai la sfârșit, pentru a confirma faptul că receptorul a decodat corect intenția emițătorului, aceea de a-i face un compliment.

A este antrenorul lui B.

A: A meritat efortul. Ai jucat nemaipomenit astăzi!

B: *Vă mulțumesc, se pare că am făcut progrese în ultimul timp*.

În exemplul citat, putem vorbi despre un *comentariu justificativ*, prin care receptorul dorește să aducă la cunoștința antrenorului motivul pentru care a câștigat meciul (s-a antrenat și a făcut progrese). De remarcat faptul că receptorul folosește o strategie (impersonalul *se pare*) prin care micșorează propriile acțiuni, lăsând pe prim plan aprecierea primită din partea interlocutorului.

B și-a cumpărat o mașină nouă.

A: E uimitoare! Îmi place la nebunie modelul. Și ai gusturi rafinate în privința culorii!

B: *Mulțumesc mult. Foarte drăguț din partea ta să spui asta*.

Răspunsul dat, nemarcat complex, indică faptul că receptorul (proprietarul mașinii) se simte măgulit de reacția interlocutorului și rămîne îndatorat. Prin comentariu, receptorul recunoaște complimentul și apreciază gestul. Totodată, această strategie este îndreptată către emițătorul complimentului, realizîndu-se astfel un *compliment reciproc*. Astfel, A poate considera că i s-a făcut un compliment indirect. Iată alte exemple:

A și B se află la o petrecere. A este șeful lui B.

A: Ești foarte elegantă.

B: *Pot spune același lucru despre ținuta dumneavoastră.*

A este antrenorul lui B.

A: A meritat efortul. Ai jucat nemaipomenit astăzi!

B: *Este și meritul dumneavoastră.*

În alte situații, receptorul recurge la o strategie îndreptată către sine (*self strategy*), ca în exemplul următor:

A și B se află la o petrecere. A este șeful lui B.

A: Ești foarte elegantă.

B: *Toate hainele mă prind bine și mă simt bine cînd hainele mi se potrivesc. Dar și dumneavoastră arătați splendid!*

Spre deosebire de celelalte exemple, nu mai avem un răspuns nemarcat (*mulțumesc*), ci un *comentariu în plus* care dovedește dorința de independență a persoanei B. Astfel, iese în evidență faptul că răspunsul la un compliment transmite mai mult decît acordul cu actul de vorbire sau acceptarea acestuia. Răspunsul nemarcat, simplu sau complex, este în strînsă legătură cu *fața pozitivă* a individului. *Mulțumesc* transmite mai mult decît acceptarea: ne dă informații despre nevoia individului de a fi inclus într-o comunitate, de a fi apreciat.

Comentariul în plus din ultimul exemplu de mai sus este în strînsă legătură cu *fața negativă* a individului. Din acesta obținem informații despre nevoia persoanei de a fi independentă, de a ieși în evidență (*mă prind bine, mă simt bine*). Ajungem la concluzia că actul de vorbire *compliment* este un act care atentează la eul individual. În această situație, individului nu îi rămîne decît să se protejeze singur prin comentarii prin care plusează, măbind interesul pentru sine și/ sau să schimbe referința (*și dumneavoastră*). O dată cu schimbarea referinței spre interlocutor, receptorul complimentului poate apela și la strategii de intensificare (*arătați splendid*).

A: Ai ochi foarte frumoși.

B: *Ai tăi sînt mai frumoși.* (schimbarea referinței spre interlocutor + intensificare)

A: Ești persoana potrivită pentru astfel de acțiuni. Ești întotdeauna atît de drăguță cu oamenii și știi să eviți situațiile tensionate și să-i faci pe toți să se simtă bine.

B: Știu, *mereu* m-am descurcat la așa ceva. (intensificare)

A: păi a probat acuma-ntr-o zi↓ nu știu cine-a adus↓ de-a gata așa↓ da' d-ăia subțirei. s-a-mbrăcat și vai ⊥ și-a defilat p-acolo zice↓ *îmi stă bine?* zic↓ <IM *EXTRAordinar de bine*> (intensificare)

Alteori, receptorul poate recurge la o altă strategie: *comentariul în minus*, prin care micșorează interesul pentru sine și/ sau schimbă referința spre altceva (inclusiv spre interlocutor).

A: N-am știut că știți să gătiți atât de bine. Mîncarea a fost de-a dreptul delicioasă!

B: *N-a fost mare lucru!*

A a citit un eseu de-ale lui B.

A: E un eseu beton. L-ai structurat ca lumea; e concis și foarte clar. Îmi doresc să fi scris și eu unul măcar la fel de bun!

B: *Nu-i mare scofală!*

A este antrenorul lui B.

A: A meritat efortul. Ai jucat nemaipomenit astăzi!

B: *Eh, a fost un fleac!*

Exemplele de mai sus demonstrează faptul că evaluările pozitive venite din partea emițătorului, prin formularea complimentului, tind uneori să primească evaluări moderate (*mare lucru, mare scofală, fleac*) sau chiar negative (adverbul negativ *nu, nimic*) din partea receptorului. În mod asemănător, funcționează și interjecțiile care însoțesc complimentele/răspunsurile. Prin ele se exprimă atitudinea vorbitorului cu privire la complimentul recunoscut: *uau, vai, a, e, eh, oh*.

Eh, a fost un fleac! (micșorează interesul pentru sine)

Uau, chiar crezi? (caută întărirea complimentului)

Se poate întâmpla ca evaluarea pozitivă să fie intensificată: *uau, vai, a* mulțumesc/mă flatați. Prin interjecții, forța ilocuționară este accentuată (Krieb, 2001: 108), complimentul este recunoscut, receptorul transmițînd o atitudine pozitivă, iar evaluarea este intensificată.

A: Ești foarte inteligent și te pricepi la computere.

B: *Nevoia* te învață!

În acest exemplu, persoana A nu recurge la un act expresiv direct (*mulțumesc*), ci schimbă referința spre altceva. Răspunsul ar putea fi parafrazat astfel: „*nu eu* sînt inteligent, ci *nevoia* mă face să fiu așa.” În primă instanță, am putea spune că reacția receptorului echivalează cu o respingere. De fapt, receptorul nu face altceva decît să micșoreze lauda față de propria persoană.

Comentariul în minus este o formă de *acord parțial*, prin care receptorul, din rațiuni de politețe, numai recunoaște complimentul și nu își asumă laudele. De asemenea, acest tip de comentariu poate fi considerat o strategie prin care receptorul „cere” indirect alte complimente sau dorește reconfirmarea, întărirea complimentului deja primit. În situațiile prezentate mai jos, receptorul are tendința să verifice condițiile de sinceritate. Asemenea situații se întîlnesc des în interacțiunea verbală spontană și pot fi denumite prin termenul *pesimism interacțional*. Prin întrebări de tipul *serios?*, *sincer?*, receptorul micșorează lauda adusă, și – în același timp – dorește confirmarea complimentului.

A și B sînt colegi. B a fost unul dintre organizatorii unei conferințe.

A: Ești persoana potrivită pentru astfel de acțiuni. Ești întotdeauna atât de drăguț cu oamenii și știi să eviți situațiile tensionate.

B: *Crezi?*

A: N-am știut că știți să gătiți atât de bine. Mîncarea a fost de-a dreptul delicioasă!

B: *Uau, chiar crezi?*

A și B se află la o petrecere. A este șeful lui B.

A: Ești foarte elegantă.

B: *Serios?*

A: Tunsoarea asta te prinde bine. Te face să arăți mai tînără!

B: *Serios? Chiar îți place?*

A: N-am știut că știți să gătiți atât de bine. Mîncarea a fost de-a dreptul delicioasă!

B: *Sincer? Ți-a plăcut?*

B și-a cumpărat o mașină nouă.

A: E uimitoare! Îmi place la nebunie modelul. Și ai gusturi rafinate în privința culorii!

B: *Nu-i așa?*

A este antrenorul lui B.

A: A meritat efortul. Ai jucat nemaipomenit astăzi!

B: Fac progrese, *nu?*

În prima parte a conversației transcrise mai jos, vorbitorii au încercat să stabilească punctele comune (i.e. realizatorul unei emisiuni a rugat-o pe interlocutoare să-i descrie poziția din care privește la televizor pentru a se transpune în locul ei) și au fost de acord să-și schimbe rolurile (imaginar). Conversația a continuat în acest mod pînă în momentul în care realizatorul a formulat o întrebare care a depășit granița generalului și a jocului: „de cine ești îndrăgostită?”. În acest moment, telespectatoarea a refuzat să răspundă și a încercat să inițieze un alt subiect prin formularea unui compliment (*Vreau să spun că ești un supertip*). Schimbînd referința, telespectatoarea recurge și la strategii de intensificare: (ești) *extraordinar*.

B: ((rîde)) vreau să spun că *ești un SUPERtip*↓

A: stai că se schimb[bă] placa.

B: [*extraordinar*].

A: ((își drege vocea)) sofia↑

B: da.

A: deci↓ hai să lăsăm problemele su- super ⊥ eu n-am studiat la ⊥ eu am studiat ⊥ supervedete sînt# su- su- supervedete sînt ⊥ noi sîntem aici oameni obișnuiți↓ între oameni ne comportăm natural↓ unu dă: la sunete hăis↑ altu în dreapta cea↑ dar spune-mi *TU CE faci de stai singură la ora asta*↓ uite e nouă fără un sfert↑ stai singură acasă-n pat. *de CE ești singură*↓ sofia.

În primă instanță (*Stai că se schimbă placa*), A respinge complimentul. Altfel spus, faptul că B a terminat brusc jocul a fost resimțit de către A ca o mișcare de dezarmare; B s-a simțit agresată și s-a autoprotejat. Dîndu-și seama că telespectatoarea a reacționat astfel din rațiuni de păstrare a propriei imagini, realizatorul inițiază strategiile de remediere. A schimbă referința, încercînd să găsească explicații privitoare la un aspect

particular al enunțului lui B: substantivul *supertip*, mai precis modul de formare acestuia, cu prefixul neologic *super-*. A încearcă restabilirea egalității între el și telespectatoarele prin folosirea unor mărci de includere a acesteia în conversație (interjecția *hai*, persoana I plural). B nu reușește să se pună de acord în privința complimentului și recurge, din nou, la schimbarea referinței. De data aceasta, își concentrează atenția asupra telespectatoarei: *tu ce faci de stai singură la ora asta?*

Exemplele de pînă acum au adus în prim plan faptul că receptorul a recunoscut intenția de comunicare a emițătorului, aceea de a-i face un compliment, și a răspuns în consecință. În situațiile de mai jos, receptorul face referire directă la actul de vorbire *compliment*, numindu-l ca atare. Vom numi aspectul identificat *recunoaștere directă*.

A: Ai ochi foarte frumoși.

B: *Mi-ai făcut un compliment* mai profund decît crezi.

A și B se află la o petrecere. A este șeful lui B.

A: Ești foarte elegantă.

B: Este întotdeauna plăcut să primești *complimente*.

Alți studenți au oferit ca răspuns posibil pentru o astfel de situație enunțul: (Vă) mulțumesc pentru *compliment*. Acest tip de răspuns este marcat, deoarece emițătorul unui enunț prin care dorește să facă un compliment nu se așteaptă să i se spună explicit că a realizat acel act de vorbire. Mai sus, spuneam că actul de vorbire *compliment* poate atenta la eul individual. În exemplele precedente, este păstrată *fața pozitivă* a receptorului. Astfel, se respectă una dintre regulile politetii – „Încercați să-l faceți pe celălalt să se simtă bine!” (Traugot and Pratt, 1980: 247), iar nevoia individului de a fi apreciat și de fi integrat într-un grup nu este pusă în pericol, ci dimpotrivă este un act de vorbire de pe urma căruia receptorul poate avea beneficii.

În cazul în care receptorul dorește să își exprime acordul față de complimentul primit, menținîndu-și astfel *fața pozitivă*, el o poate face – în funcție de termenii aleși pentru răspuns – fie într-o manieră *slabă*, prin care nu se evidențiază complimentul (*da, știu, știam, corect, ai dreptate*), fie într-o manieră *puternică*, prin care se evidențiază complimentul (*într-adevăr, exact, absolut*).

A: Tunsoarea asta te prinde bine. Te face să arăți mai tînără!

B: *Știu*, îmi stă bine. (acord slab)

A și B sînt colegi. B a fost unul dintre organizatorii unei conferințe.

A: Ești persoana potrivită pentru astfel de acțiuni. Ești întotdeauna atît de drăguț cu oamenii și știi să eviți situațiile tensionate.

B: *Da*, este punctul meu forte. (acord slab)

O altă variantă oferită a fost următoarea: Sînt, *într-adevăr*, un organizator înnăscut. (acord puternic) Prin combinarea a două elemente de acord slab sau a unui element de acord slab cu unul de acord puternic, receptorul stabilește un acord puternic, așa cum reiese din exemplul de mai jos:

A este profesorul lui B.

A: Ești foarte inteligent și te pricepi la computere.

B: *Da, într-adevăr, știu să lucrez.*

Nu puține au fost situațiile în care răspunsurile oferite au inclus alte mărci ce pot fi incluse în stabilirea acordului. Este cazul conjuncției adversative *dar*.

A: Ai ochi foarte frumoși.

B: Mulțumesc, *dar* machiajul e și el foarte important.

În acest exemplu, conjuncția adversativă *dar* urmează după acceptarea complimentului printr-un răspuns nemarcat simplu și *introduce o nouă informație*. Astfel, receptorul adoptă strategia schimbării referinței spre un alt aspect – machiajul, care îi pune în evidență ochii. Putem spune că, într-o primă fază, receptorul recunoaște complimentul făcut, însă apoi „cere”, în mod indirect, un compliment și pentru machiaj.

Aceeași situație a primit următorul răspuns: Mi-au mai spus și alții, *dar* merci oricum. Prin comentariul inițial, receptorul își manifestă nemulțumirea față de situație. Este un exemplu prin care individul încearcă să-și păstreze *fața negativă*, existând posibilitatea următoarei parafraze: „nu am nevoie de acest compliment”, ceea ce echivalează cu o respingere. Întrucât respingerea atentează la eul receptorului comentariului (inițial emițătorul complimentului), rolul conjuncției *dar* este de a *reface echilibrul*, prin răspunsul nemarcat simplu *mersi*. Pe de altă parte, în cazul acestui răspuns putem lua în considerare și maxima modestiei: minimize praise of self, maximize dispraise of self (Leech, 1991: 136). În primă instanță, receptorul neagă complimentul primit din dorința de a micșora lauda către sine, însă în cele din urmă îl acceptă, oferind răspunsul așteptat simplu (*mersi*).

Alteori, conjuncția *dar* poate *conduce la un dezacord*, exprimând o acțiune contrară cu cea enunțată anterior.

A: Ai ochi foarte frumoși.

B: Vă mulțumesc, *dar* nu i-am considerat niciodată punctul meu forte.

Aceeași situație a primit următorul răspuns: Mersi, *dar* cu mine nu ține.

În aceste exemple, receptorul recunoaște și pare că și acceptă complimentul. Ne vom opri asupra adverbului negativ *nu*, care funcționează diferit: în primul exemplu, receptorul își exprimă dezacordul față de compliment, în cel de-al doilea, receptorul respinge complimentul, considerându-l un act care poate amenința eul individual. Interpretat astfel, enunțul prin care receptorul respinge complimentul este un act de vorbire indirect și generează următoarea implicatură: aceasta este o strategie de seducție, iar eu nu sînt în favoarea ei.

Pornind de la premisa că acțiunea preferată este *acceptarea* complimentului, am stabilit tipurile de răspuns ce pot fi primite. În funcție de gradul de așteptare, răspunsul la compliment poate fi *marcat* (neașteptat) sau *nemarcat* (așteptat). Răspunsul nemarcat poate fi *simplu* (neutru) sau *complex*, acesta din urmă realizându-se prin adverbe (*mult*, *foarte mult*). Din punctul de vedere al poziției în enunț, actul de vorbire expresiv (*mulțumesc*) poate fi *inițial*, *median*, *final*.

Răspunsurile marcate au evidențiat următoarele situații: act expresiv (*mulțumesc*) + comentariu, comentariu (*justificativ*, *în minus*, *în plus*), recunoașterea directă a complimentului (*acknowledge*). Uneori, receptorul resimte actul de vorbire *compliment* drept un act care îi poate amenința eul individual. Pentru a atenua posibilele prejucții, el schimbă referința fie spre altceva (păstrîndu-și *fața negativă*), fie chiar spre emițătorul complimentului, în acest din urmă caz realizându-se așa numitele *complimente reciproce*. Este posibil ca receptorul să recurgă și la strategii de intensificare a complimentului

primit/ reciproc, aceasta dovedind că actul de vorbire *compliment* este unul prin care individul este acceptat, este inclus într-o comunitate (păstrându-și *fața pozitivă*).

Din punctul de vedere al *stabilirii acordului*, am identificat – în funcție de termenii aleși – patru tipuri: *acord puternic*, *acord parțial*, *acord slab* și comentarii care conduc spre *dezacord*. Receptorul recurge la o formă parțială de acord, fie din rațiuni de politețe, fie pentru a „cere” alte complimente sau pentru a cere reconfirmarea, întărirea complimentului deja primit. Conjunția *dar* funcționează diferit: poate introduce o nouă informație, poate reface echilibrul în cazul în care, inițial, complimentul a fost respins sau poate conduce la dezacord.

Complimentele și mai ales răspunsurile la complimente merită analizate luând în calcul și aspectele non-verbale. Atît chestionarul distribuit studenților, cît și înregistrările audio au limite. Cu toate acestea, au fost cazuri în care studenții au scris că nu ar oferi un răspuns verbalizat, ci *ar zîmbi*, *ar rîde*, *s-ar înroși* sau ar folosi atît mijloace verbale, cît și mijloace non-verbale.

Răspunsul la compliment

<i>Marcat (răspunsul neașteptat)</i>			<i>Nemarcant (răspunsul așteptat)</i>		
Din punctul de vedere al construcției					
„mulțumesc” + comentariu			simplu		complex
comentariu			<i>mulțumesc</i>	<i>mersi</i>	(+ adv.) <i>mult, foarte mult</i>
justificativ	în minus (micșorare)	în plus (mărire)	Din punctul de vedere al poziției în enunț		
recunoaștere (acknowledge)			<i>inițial</i>	<i>median</i>	<i>final</i>
altele (inclusiv respingerea)					

Acceptarea complimentului

<i>Slabă</i>	<i>Puternică</i>
Termenul nemarcat simplu	Termenul nemarcat complex
Recunoașterea actului de vorbire	Răspunsurile marcate
	Combinarea a două elemente de acceptare slabă

Stabilirea acordului în funcție de termenii aleși pentru răspuns

<i>Puternic</i>	<i>Parțial</i>		<i>Slab</i>	<i>Spre dezacord</i>		
<i>într-adevăr</i> <i>exact</i> <i>absolut</i>	<i>presupun că</i> <i>cred că</i> <i>mi s-a mai spus că</i>		<i>știu</i> <i>știam</i> <i>corect</i> <i>ai dreptate</i>	conj. <i>dar</i>		
	„cere” C, reconfirmarea, întărirea C <i>chiar crezi?</i> <i>serios?</i> <i>da?</i> <i>nu-i așa?</i>	Din rațiuni de politețe		Introduce o nouă informație	Reface echilibrul	Conduce la dezacord

Referințe bibliografice:

- BROWN, P.; LEVINSON, S. (1987): *Politeness: Some Universals in Language Uses*, Cambridge, CUP
 CUTTING, J. (2002): *Pragmatics and Discourse*, Routledge, London

- GOFFMAN, E. (1974): *Frame Analysis*, Cambridge, MA, Harvard University Press
- IONESCU-RUXĂNDOIU, L. (1999): *Conversația. Structuri și strategii*, ediția a doua, București, All
- KRIEB, S. (2001): „Tipuri pragmatice de interjecții în limba română vorbită”, în *Analele Universității „Dunărea de Jos” din Galați*, Fascicula XIII. Limbă și literatură, 101-108, Tipografia Universității „Dunărea de Jos”, Galați
- LEECH, G. (1991): *Principles of Pragmatics*, London, Longman
- LEVINSON, S. (1983): *Pragmatics*, Cambridge, CUP
- LORENZO-DUS, N. (2001): „Compliment responses among British and Spanish university students: A contrastive study”, în *Journal of Pragmatics*, vol. 33, no. 1, 107-127, Amsterdam, Elsevier
- POMERANTZ, A. (1978): „Compliment responses. Notes on the co-operation of multiple constraints”, în Schenkein, J. (ed.), *Studies in the Organization of Conversational Interaction*, 79-112, New York, Academic Press
- SEARLE, J. (1979): *Expression and Meaning*, Cambridge, CUP
- TRAUGOT, E.C.; PRATT, M.L. (1980): *Linguistics for Students of Literature*, New York, Hartcourt Brace Jovanovich

HOW DO YOU ANSWER A COMPLIMENT?

(Abstract)

For the present paper, we adopted the distinction *marked – unmarked* to refer to the type of response: expected or unexpected. Taking into account the construction, the *unmarked* (expected) *response* can be *simple* or *complex*. Sometimes, the unmarked simple response can be accompanied by the evaluation of the emitent, emphasizing the relationship between the interlocutors (closeness or distance). Taking into account the position in the utterance, the unmarked response can appear in the beginning, in the middle or in the end. In the first situation (initial position), but more often in the second and third (middle and final position), the unmarked response may appear in combinations with different commentaries.